

Vergaderjaar 2020–2021

27 062

Alleenstaande minderjarige asielzoekers

Nr. 120

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 december 2020

Naar aanleiding van de motie Van Toorenburg – Voordewind¹ met het verzoek om uw Kamer periodiek te informeren over de voortgang van het Grieks-Nederlandse samenwerkingsverband om het voogdijsysteem en de opvang van minderjarige alleenstaande vreemdelingen (amv) in Griekenland structureel te verbeteren, informeer ik u hierbij over de laatste ontwikkelingen.² Ook informeer ik uw Kamer over de uitvoering van het herplaatsingsaanbod dat aan Griekenland is gedaan als gevolg van de uitzonderlijke situatie na de branden op Lesbos.³

Ontwikkelingen situatie amv in Griekenland

Volgens de laatst beschikbare cijfers van het Griekse nationale centrum voor sociale solidariteit, E.K.K.A., waren eind november 2020 4.230 amv in Griekenland geregistreerd. Hoewel dit aantal nog altijd significant lager is dan begin 2020, is het iets gestegen ten opzichte van oktober, toen er 4.160 amv waren geregistreerd. Dit wordt onder meer verklaard door nieuwe aankomsten en vanwege al aanwezige amv die recentelijk pas hebben aangegeven minderjarig te zijn en/of van wie dat recentelijk na leeftijdsonderzoek is vastgesteld. De samenstelling van de groep is nagenoeg ongewijzigd: 93% jongens; 92% 14 jaar of ouder. Het merendeel is nog steeds Afghaans (38%), gevolgd door Pakistaans (22%) en Syrisch (12%).

Tegelijkertijd zijn de afgelopen periode weer amv en andere kwetsbaren, met name gezinnen met minderjarige kinderen, herplaatst naar EU-lidstaten. Het betreft de uitvoering van vooral de eerdere toezeggingen die zijn gedaan sinds september 2019 en in mindere mate de recente toezeggingen naar aanleiding van de branden op Lesbos. Volgens recente

¹ Kamerstuk 19 637, nr. 2614.

² Kamerstuk 27 062, nr. 111.

³ Kamerstuk 19 637, nr. 2652.

data van de Europese Commissie zijn sinds september 2019 naar aanleiding van de verschillende toezeggingen in totaal circa 1.920 personen vanuit Griekenland herplaatst naar verschillende Europese landen, waarvan circa 520 amv en 1.400 andere kwetsbaren in gezinsverband. Over de invulling van het Nederlandse aanbod wordt u verderop in deze brief geïnformeerd.

In mijn laatste brief meldde ik u dat de Griekse autoriteiten zijn gestopt met het opvangen van amv in beschermende bewaring («*protective custody*») in politiebureaus.⁴ Onder de verantwoordelijkheid van de *Special Secretary for the Protection of Unaccompanied Minors* zijn alle amv die op deze wijze werden opgevangen overgebracht naar adequate opvanglocaties. Op 9 december jl. nam het Griekse parlement wetgeving aan die deze vorm van opvang voor amv voortaan verbiedt. Daarmee heeft deze Griekse regering ook formeel een eind gemaakt aan deze praktijk, die de afgelopen jaren meermaals door het Europees Hof voor de Mensenrechten is bekritiseerd.

Zoals eveneens eerder gemeld en met verwijzing naar de motie-Voordewind c.s. inzake het bewerkstelligen dat Griekenland in elk geval de meest kwetsbaren zo snel mogelijk van de eilanden naar het vasteland overbrengt⁵, kan ik uw Kamer informeren dat Griekenland de afgelopen periode verder werk heeft gemaakt van het uitvoeren van dit staande beleid. In de afgelopen weken zijn enkele honderden kwetsbare personen overgebracht naar het vasteland. In 2020 zijn tot op heden in totaal circa 31.500 kwetsbare migranten en vluchtelingen naar het vasteland overgebracht. Daarmee is het aantal migranten en vluchtelingen dat op de eilanden verblijft significant afgenomen: van circa 42.000 begin 2020 tot circa 17.000 nu. In een recent gesprek heeft mijn Griekse collega mij nogmaals nadrukkelijk verzekerd dat het Griekse beleid erop is gericht om kwetsbaren op het vasteland op te vangen. In lijn met de genoemde motie, zal het kabinet deze bestaande inzet van Griekenland blijven steunen.

Tegelijkertijd is Griekenland even vastbesloten om de overige (niet-kwetsbare) asielzoekers op de eilanden de uitkomst van hun asielprocedure aldaar te laten afwachten. Dit gegeven noopt des te meer tot verbetering van de opvangvoorzieningen. De recente zware regenval op Lesbos toonde andermaal aan dat de (tijdelijke) voorzieningen die zijn getroffen na de branden op Lesbos, met name de huisvesting in tenten, verre van ideaal zijn. Er wordt niettemin door autoriteiten en diverse niet-gouvernementele organisaties hard gewerkt om voorzieningen zo veel mogelijk gereed te maken voor de winter, onder meer door de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk en een beter afwateringssysteem.

Parallel wordt gewerkt aan structurele verbetering van de opvang door de bouw van zogenaamde *Multi Purpose Registration Identification Centers* (MPRICs) op de vijf eilanden. In geval van Lesbos wordt oplevering voorzien in september 2021. Ook de overige MPRICs moeten in 2021 gereed zijn. Griekenland wordt hierbij ondersteund door de speciaal ingerichte EU taskforce van de Europese Commissie waarvoor Nederland ook experts ter beschikking heeft gesteld.⁶ Naast de opzet van nieuwe opvanglocaties, zal de EU taskforce Griekenland ondersteunen in het doorvoeren van structurele verbeteringen op het gebied van o.a. asiel- en terugkeerprocedures, opvang en integratie van statushouders. Recent zijn

⁴ Kamerstuk 27 062, nr. 115.

⁵ Kamerstuk 32 317, nr. 654.

⁶ Kamerstuk 32 317, nr. 666.

de afspraken in het kader van de taskforce vastgelegd in een Memorandum of Understanding (MoU).⁷

Voortgang samenwerkingsverband

Sinds mijn laatste brief van 24 november jl.⁸ over de voortgang van het Grieks-Nederlandse samenwerkingsverband, zijn verdere stappen gezet om alle geplande 48 opvangplekken te realiseren. Op dit moment zijn 32 plekken gereed.

In de eerste opvanglocatie voor meisjes – die sinds eind september in bedrijf is genomen – worden op dit moment 15 minderjarigen opgevangen, waarvan twee tienermoeders en hun kinderen. Zoals eerder gemeld, is een meisje dat in deze locatie verbleef inmiddels naar een andere EU-lidstaat vertrokken nadat haar verzoek voor gezinshereniging werd gehonoreerd. Ook verschillende andere meisjes hebben procedures lopen voor hereniging met familieleden elders in de EU. De Griekse autoriteiten verantwoordelijk voor de selectie en het plaatsen van de amv zijn op de hoogte van de beschikbare plekken. Als gevolg van de vele ontwikkelingen in Griekenland rond deze groep, maar ook de praktische uitdagingen die volgen uit de strenge *lockdown*, blijkt het tijd te kosten om deze plekken in te vullen.

Ook de tweede opvanglocatie is inmiddels gereed en in gebruik. Op 16 december jl. heb ik samen met mijn Griekse ambtgenoot, Minister Koumoutsakos, een virtueel werkbezoek gebracht aan deze locatie. Zoals eerder vermeld, is deze bestemd voor 16 jongens in de leeftijd van 13 tot 18 jaar. Op 4 december jl. werden de eerste tien jongens verwelkomd. Op 11 december en 17 december zijn de overige zes jongens gearriveerd.

Ondanks de strenge *lockdown* die momenteel in Griekenland geldt, is *Movement on the Ground* erin geslaagd om ook de derde opvanglocatie zeker te stellen. Momenteel worden voorbereidingen getroffen om het betreffende pand zo snel mogelijk gereed te maken voor de opvang van de volgende groep van 16 jongens. Hierbij gaat het onder meer om de werving van personeel en afspraken met aannemers over bouwkundige aanpassingen. Met de verwachte opening van deze derde opvanglocatie in januari, zijn alle 48 plekken gerealiseerd.

Alle kinderen die in het kader van dit programma worden opgevangen, zijn of zullen worden geregistreerd in openbare Griekse én in Engelstalige scholen. Vanwege de (ook) in Griekenland geldende covid-19 maatregelen zijn de scholen evenwel gesloten en moeten de kinderen voorlopig *online* onderwijs volgen. Daarnaast worden via verschillende partnerschappen activiteiten georganiseerd om de kinderen extra mogelijkheden te geven zich te ontwikkelen. In de eerste opvanglocatie zal met steun van een computerfabrikant een ruimte worden ingericht voor lessen in computervaardigheden. Ook worden activiteiten georganiseerd om de band met de lokale gemeenschap te versterken.

Inmiddels heeft het juridische team van de opvanglocaties de lopende zaken van de bewoonsters van de eerste locatie overgenomen en zal dit op korte termijn ook doen voor de bewoners van de tweede locatie. Het juridische team staat de kinderen bij in onder andere hun asiel- en gezinsherenigingsprocedures. Daarnaast worden de kinderen begeleid bij hun psychosociale rehabilitatie. Alle bewoonsters van de eerste opvanglocatie hebben met de psycholoog gesproken en krijgen op basis daarvan

⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2287.

⁸ Kamerstuk 27 062, nr. 115.

de verdere benodigde hulp. Ook voor de bewoners van de tweede opvanglocatie zijn dergelijke gesprekken gestart.

Op het gebied van voogdij heeft Nidos de afgelopen periode drie digitale workshops georganiseerd. Tijdens deze workshops is met name het Nederlandse model, en de rol van Nidos daarin, toegelicht, alsook de manier waarop Nidos is georganiseerd en met andere ketenpartners samenwerkt. Aan deze workshops hebben vertegenwoordigers van het Griekse Ministerie van Werkgelegenheid en Sociale Zaken, E.K.K.A., het kantoor van de *Special Secretary for the Protection of Unaccompanied Minors* van het Griekse Ministerie voor Migratie en Asiel, de Griekse Asieldienst en de Griekse Identificatie en Opvangdienst en UNHCR Athene deelgenomen. Begin volgend jaar worden additionele workshops georganiseerd. Op basis van de discussies tijdens deze workshops, zullen suggesties worden gedaan voor concrete activiteiten om de Griekse autoriteiten te ondersteunen bij de structurele versterking van het voogdijsysteem voor amv in Griekenland. Daarbij zal worden aangesloten bij de actuele ontwikkelingen op dit gebied.

Voorts heeft het huidige verantwoordelijke Griekse Ministerie van Werkgelegenheid en Sociale Zaken (en E.K.K.A. als uitvoeringsorganisatie) de Griekse non-gouvernementele organisaties uitgenodigd om voor een tijdelijk periode voogden ter beschikking te stellen. Voorzien is dat het samenwerkingsverband hierbij ondersteuning biedt. Zo zal de organisatie die deze opdracht wordt toegekend worden uitgenodigd om deel te nemen aan de verschillende online workshops die Nidos de komende periode organiseert. Daarnaast wordt samen met de Griekse partners bekeken hoe het beste op deze tijdelijke periode kan worden voortgebouwd om een versterkt, duurzaam systeem van voogdij voor amv in Griekenland te realiseren.

Herplaatsingsaanbod

In mijn laatste brief hierover, heb ik uw Kamer geïnformeerd over de voorbereidingen die zijn getroffen om het herplaatsingsaanbod gedaan in reactie op de branden op Lesbos in te vullen.⁹ In lijn met de motie van het lid Voordewind c.s.¹⁰ span ik mij in om dit aanbod zo snel mogelijk te realiseren.

Zoals reeds toegelicht tijdens de begrotingsbehandeling van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (Handelingen II 2020/21, nr. 30, debat over de begroting Justitie en Veiligheid 2021), waren eind november circa 50 kwetsbare personen, waarvan ongeveer 25 minderjarigen, geselecteerd. Het gaat om een tiental Syrische gezinnen. Ik kan uw Kamer bevestigen dat op 14 december jl. de eerste groep van 10 kwetsbare vluchtelingen in Nederland is aangekomen, gevolgd door een groep van 6 personen op 15 december en 9 personen op 18 december jl. In de periode tot 22 december a.s. zullen ook de overige geselecteerde kandidaten in kleine groepen worden overgebracht, zodat nog voor de Kerst in totaal circa 50 kwetsbare vluchtelingen vanuit Griekenland naar Nederland zijn herplaatst. Deze personen zijn voor hun overkomst naar Nederland in Griekenland getest op covid-19 en daar ook in quarantaine gegaan. Na aankomst worden zij eerst zo kort mogelijk opgevangen op een locatie van het COA. Zoals bekend hebben veel gemeenten momenteel grote moeite om huisvesting aan statushouders te bieden. De inspanningen van mijn ministerie zijn er niettemin op gericht om in overleg met de verschillende gemeenten ervoor te zorgen dat deze 50 kwetsbare

⁹ Kamerstuk 27 062, nr. 115.

¹⁰ Kamerstuk 35 570 VI, nr. 65.

vluchtelingen zo snel mogelijk een woonplek krijgen. Het kabinet spant zich ervoor in om zo snel mogelijk ook de overige 50 kwetsbaren naar Nederland te herplaatsen.

Zoals inmiddels gebruikelijk, zal ik uw Kamer op korte termijn opnieuw informeren over de voortgang van zowel het samenwerkingsverband als de invulling van het herplaatsingsaanbod.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
A. Broekers-Knol